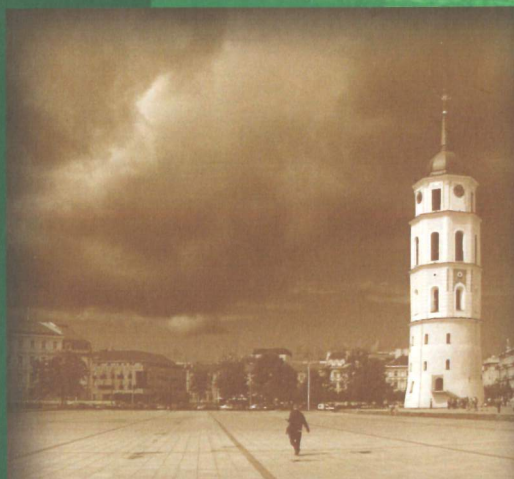

Anna Szawerna-Dyrszka

**Blizsze
i dalsze
okolice Miłosza
szkice**

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice 2011

Tę książkę – szkoda, że tak szczupłych rozmiarów (a chciałoby się więcej) – przeczytałam jednym tchem. Wnosi ona wiele nowego do naszej wiedzy o litewskiej młodości Miłosza, jest spójna, bardzo dobrze napisana i zgrabna – właśnie to ostatnie określenie (mało fachowe) najlepiej przystaje do pierwszego wrażenia z lektury.

Z pewnością zainteresuje ona tych, którym bliska jest przygoda awangardy wileńskiej, ale i tych, którzy – choć na poezję głusi (takich przecież legion) – szanują dokument (bo w nim prawda o człowieku, pokoleniu, epoce), szukają socjologicznej wiedzy o dwudziestoleciu, z którego jakoś się wywodzimy, choć od tamtej epoki dzielą nas lata świetlne. Z dydaktyki uniwersyteckiej wiem, że młody człowiek – przywiązany do komórki i laptopa – lubi wiedzieć jak dawniej żyło się na mitologicznej Litwie, co żywiło wyobraźnię Noblisty, jak bawiła się literacka młodzież Wilna, co ją fascynowało, co łączyło tamtejsze „wspólnoty” literackie.

Na te pytania znakomicie odpowiada recenzowana praca – dająca wyobrażenie o zwykłym/niezwykłym (dla Europejczyka XXI wieku) życiu Miłosza i kilku innych przyszłych zagarystów.

Z recenzji wydawniczej prof. dr hab. Anny Węgrzyniak

ISBN 978-83-61061-73-1

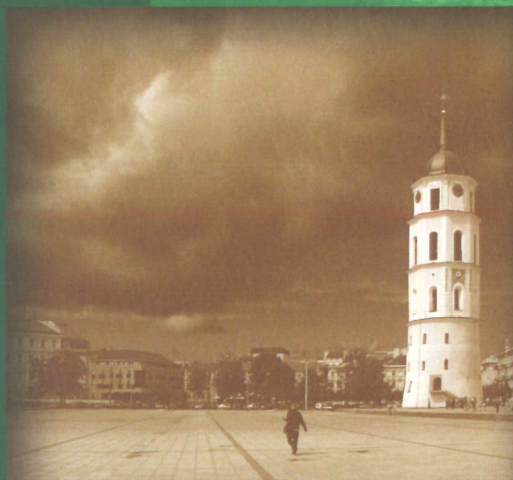

9 788361 061731

Anna Szawerna-Dyrszka

Blizsze i dalsze okolice Miłosza szkice

Anna Szawerna-Dyrszka jest historykiem literatury. Pracuje w Zakładzie Teorii Literatury Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej Uniwersytetu Śląskiego. Zajmuje się poezją polską XX wieku. Autorka szkiców i esejów dotyczących m.in. poezji drugiej emigracji oraz dwudziestolecia międzywojennego. Efektem jej badań nad literaturą emigracyjną jest książka *Doświadczanie czasu. O poezji Wacława Iwaniuka* (Katowice 2000). Z zainteresowań życiem literackim Wilna i poezją awangardy wileńskiej wyrosła książka *Śmiech katastrofisty. Teodor Bujnicki w kręgu Żagarów* (Katowice 2007) oraz krytyczne wydanie zbiorku poezji Teodora Bujnickiego *Liryki w wileńskim pejzażu. Wybór* (Katowice 2010).

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice 2011

Tę książkę – szkoda, że tak szczupłych rozmiarów (a chciałoby się więcej) – przeczytałam jednym tchem. Wnosi ona wiele nowego do naszej wiedzy o litewskiej młodości Miłosza, jest spójna, bardzo dobrze napisana i zgrabna – właśnie to ostatnie określenie (mało fachowe) najlepiej przystaje do pierwszego wrażenia z lektury.

Z pewnością zainteresuje ona tych, którym bliska jest przygoda awangardy wileńskiej, ale i tych, którzy – choć na poezję głusi (takich przecież legion) – szanują dokument (bo w nim prawda o człowieku, pokoleniu, epoce), szukają socjologicznej wiedzy o dwudziestoleciu, z którego jakoś się wywodzimy, choć od tamtej epoki dzielą nas lata świetlne. Z dydaktyki uniwersyteckiej wiem, że młody człowiek – przywiązany do komórki i laptopa – lubi wiedzieć jak dawniej żyło się na mitologicznej Litwie, co żywiło wyobraźnię Noblisty, jak bawiła się literacka młodzież Wilna, co ją fascynowało, co łączyło tamtejsze „wspólnoty” literackie.

Na te pytania znakomicie odpowiada recenzowana praca – dająca wyobrażenie o zwykłym/niezwykłym (dla Europejczyka XXI wieku) życiu Miłosza i kilku innych przyszłych zagarystów.

Z recenzji wydawniczej prof. dr hab. Anny Węgrzyniak

ISBN 978-83-61061-73-1

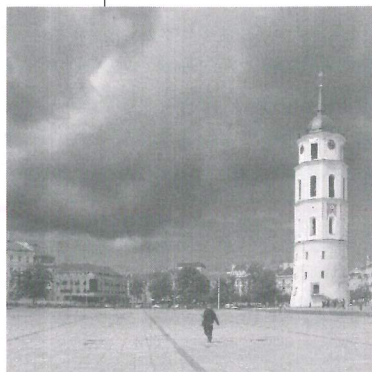

9 788361 061731

**Blizsze
i dalsze
okolice Miłosza**
szkice

Anna Szawerna-Dyrszka

**Blizsze
i dalsze
okolice Miłosza**
szkice

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Katowice 2011

Recenzent
Anna Węgrzyniak

Spis treści

Wykaz skrótów tytułów dzieł Czesława Miłosza	6
Pisanie o Miłoszu. Rozważania na koniec Roku Miłosza	7
Blizsze okolice...	15
Leśne tropy Czesława Miłosza	17
Krótką historią pewnej hodowli	29
Czesława Miłosza powroty do...	35
Sienkiewicz Miłosza	47
Na marginesach poezji. O teoretycznoliterackich uwagach Czesława Miłosza	57
... dalsze okolice	75
O wileńskiej grupie organizacji Pet i jej dzienniku	77
Mleko i wino. O motywach „pijanych” i ich tradycjach w życiu i twórczości poetów awangardy wileńskiej	89
Żagarystów ucieczki od historii	105
Strażnicy pamięci Teodora Bujnickiego	121
Nota bibliograficzna	134
Indeks osobowy	135

Wykaz skrótów tytułów dzieł Czesława Miłosza

- A – *Abecadło*. Kraków 2001.
- AP – *Czesława Miłosza autoportret przekorny. Rozmowy przeprowadził Aleksander Fiut*. Kraków 1988.
- DI – *Dolina Issy*. Kraków 1989.
- K – *Kontynenty*. Kraków 1999.
- ON – *Ogród nauk*. Kraków 1998.
- OPC – *O podróżach w czasie*. Wybór, oprac. i wstęp: J. Gromek. Kraków 2010.
- PMU – *Przygody młodego umysłu. Publicystyka i proza 1931–1939*. Zebrała i oprac.: A. Stawiarska. Kraków 2003.
- PO – *Prywatne obowiązki*. Kraków 2001.
- PP – *Piesek przydrożny*. Kraków 1997.
- PS – *Podróżny świata. Rozmowy z Renatą Gorczyńską*. Kraków 2002.
- RE – *Rodzinna Europa*. Warszawa 1990.
- RM – *Rok myśliwego*. Kraków 2001.
- RP – *Rozmowy polskie 1979–1998*. Kraków 2006.
- SzO – *Szukanie ojczyzny*. Kraków 2001.
- ŚP – *Świadectwo poezji. Sześć wykładów o dotkliwościach naszego wieku*. Warszawa 1990.
- WK – *Wypisy z ksiąg użytecznych*. Kraków 1994.
- WZSF – *Widzenia nad Zatoką San Francisco*. Kraków 2000.
- ZMU – *Zaczynając od moich ulic*. Kraków 2006.
- ZU – *Ziemia Ulro*. Kraków 2000.
- ŻW – *Życie na wyspach*. Wybór, oprac. i wstęp: J. Gromek. Kraków 1997.

W niektórych wypadkach – gdy było to ważne dla jasności wyводу – przed skrótem przywołano tytuł cytowanego rozdziału (eseju). Po skrótach podano numery stron.

Pisanie o Miłoszu.

Rozważania na koniec Roku Miłosza

Zważywszy na zbyt dużą ilość zadrukowanego papieru, może pora już byłaby wprowadzić przepis ograniczający artykuły, eseje itp. do jednego zdania?

Cz. Miłosz: *Prywatne obowiązki*

Najważniejszą książką Roku Miłosza ogłoszono – zanim się jeszcze ukazała, a było to w maju – biografię poety napisaną przez Andrzeja Franaszka. Miałam wtedy tę samą wątpliwość, którą wyraziła w artykule *Z powodu potężnej książki o pisarzu* Małgorzata Krakowiak¹: skąd wiadomo było w maju, że do końca roku równie ważna książka już się nie pojawi? A przecież wśród tegorocznych nowości w miłoszologicznej bibliotece są inne z pewnością zasługujące na uwagę – choć żadna nie może się równać z dziełem Franaszka pod względem ilości zapisanych stron. Obok grubej biografii stoją zatem książki dużo szczuplejsze, ale z różnych powodów nie mniej ważne: zbiór esejów, wywiadów i szkiców Aleksandra Fiuta *Z Miłoszem*, historycznoliteracka opowieść Emila Pasierskiego *Miłosz i Putrament. Żywy to równoległy*, tom esejów różnych autorów *Rodzinną Europą. Pięć minut później*, zbiór interpretacji Józefa Olejniczaka *Czytając Miłosza*. Dodajmy do tego jeszcze literacki przewodnik Tomasza Jędrzejewskiego *Strony rodzinne Czesława Miłosza. 7 spacerów i rozmowy* zatytułowane *Nie jestem stąd. O chrześcijańskim obliczu twórczości Czesława Miłosza z ks. prof. Jerzym Szymikiem rozmawia Marcin Witan*. Sporo istotnych

¹ M. Krakowiak: *Z powodu potężnej książki o pisarzu*. Kultura.wiara.pl [data dostępu: 20 listopada 2011].

pozycji wydano też za granicą – w Wilnie na przykład opublikowano trójjęzyczny (litewsko-białorusko-polski) zbiór szkiców o Czesławie i Oskarze Miłoszach *Czeladnik czasu* oraz monografię (w języku litewskim) dwojga autorów – Viktoriji Daujotytė i Mindaugasa Kwietkaukska *Litewskie konteksty Czesława Miłosza*. Ważny okazał się wydany w Nowym Jorku tom wspomnień o poecie *An Invisible Rope: Portraits of Czesław Miłosz* zredagowany przez Cynthię Haven (książka uznana została przez prestiżowy „The Publishers Weekly” za jedną z dziesięciu najlepszych pozycji wiosennego sezonu wydawniczego w Stanach Zjednoczonych).

Biblioteka publikacji dotyczących twórczości autora *Doliny Issy* powiększyła się znacznie w roku setnej rocznicy jego urodzin także dzięki specjalnym numerom (lub dodatkom) takich czasopism, jak „Zeszyty Literackie”, „Pamiętnik Literacki”, „Kwartalnik Artystyczny”, „Postscriptum Polonistyczne”, „Tygodnik Powszechny”, „Scriptores”. Okazjonalne tomy wydawnictw periodycznych nie zamykają jednakże rocznicowego pisania o Miłoszu. Długa jest bowiem lista artykułów, szkiców, esejów, przyczynków czekających na druk w książkach zbierających plony trudnej do określenia liczby festiwali, sympozjów i konferencji (w większości międzynarodowych), jakie poświęcono Miłoszowi w kończącym się roku. W czasie trwającej 5 dni sesji „Miłosz i Miłosz”, która odbyła się na Uniwersytecie Jagiellońskim w ramach Festiwalu Miłosza, wygłoszono 72 referaty. Podczas dwudniowej konferencji w murach Uniwersytetu Wileńskiego „Droga Czesława Miłosza” teksty odczytało 32 badaczy. Trwająca również dwa dni sesja „Czesława Miłosza »Północna strona«”, jaka miała miejsce na Uniwersytecie Gdańskim, zgromadziła 33 referentów. Podobnie zakrojone były konferencje we Wrocławiu („Po Miłoszu”), Toruniu („Ścieżki losu, ścieżki myśli Czesława Miłosza”), Białymstoku („Mapy Miłosza”), Warszawie („Warszawa Miłosza”), Lublinie („Miłosz – Czechowicz. Lektury paralelne”), Poznaniu („Dialogi Miłosza – dialogi z Miłoszem”). Przypomnę jeszcze kolejną sesję w Wilnie – tym razem zorganizowaną przez Uniwersytet Pedagogiczny – „Spotkanie z człowiekiem – Czesław Miłosz”, konferencję w Bibliotece Polskiej

w Paryżu „Czesław Miłosz i Francja” oraz sesję „Miłosz i Ameryka”, która miała miejsce na Uniwersytecie Yale (w archiwum Miłosza). Efekty tych – i wielu innych – naukowych przedsięwzięć są już zapewne ujęte w planach różnych wydawnictw i można się spodziewać, że w nadchodzącym roku do lektur obowiązkowych miłoszologa dołączy kilkanaście (a może nawet kilkadziesiąt) nowych książek – nie tylko polskojęzycznych.

Jak badacz dzieła Miłosza ma się poruszać w tym rosnącym gąszczu? Jak ma odnaleźć to, co naprawdę istotne, skoro niemożliwe stało się już ogarnięcie całości? Horyzont stanu badań wciąż umyka i badacz zawsze może usłyszeć zarzut, że pominął ważne źródła albo nie wspominał o tych (a mogą ich być dziesiątki), którzy zajmowali się przed nim określonym problemem (przykładem może tu być nieustannie eksploatowane zagadnienie „powrotów” Miłosza do kraju dzieciństwa i młodości). Chcąc pozostać wiernym zasadom warsztatu filologa, musiałby przygnać swą myśl ogromną bibliografią skrupulatnie odnotowywaną w niekończących się przypisach. Może – jak autorka tej książki – świadomie z tego zrezygnować, kierując się regułą: „z powrotem do Miłosza” i dając się uwieść jego głosowi. Lecz i tak nie pozbędzie się niepokoju o kształt i sens pisania o Miłoszu – dzisiaj. Czy kolejna książka ukazująca się w połowie ostatniego miesiąca Roku Miłosza jest jeszcze komuś potrzebna? Przytłoczona „kanonizowanym Miłoszem”, jaki wyłania się z rocznicowych obchodów, przypominam sobie zacytowaną w „Gazecie Wyborczej” wypowiedź jednego z litewskich studentów: „Niedługo otworzysz lodówkę i wyskoczy Miłosz”² (ów student chyba nie miał pojęcia, że parafrazuje dowcip dobrze znany w zamierzchłej epoce...).

Pomimo nieznośnego nadmiaru decyduję się podsunąć Czytelnikowi jeszcze jedną lekturę. Jest ona niewielkich rozmiarów – co, wzięwszy pod uwagę okoliczności, może okazać się zaletą. Składające się na książkę szkice podzielone zostały na dwie części. Pierwsza zbiera teksty, w których Miłosz jest w centrum, a moje czytanie ma

² Zob. W. Szabłowski: *Co Litwini wiedzą o Miłoszu*. „Gazeta Wyborcza” 29 czerwca 2011.

charakter „od-źródłowy”. Bliższe (najbliższe?) poecie „okolice” rozumie tu zatem metaforycznie jako twórczość, biografię, ale też bardziej dosłownie – jako określoną przestrzeń fizyczną. Część druga składa się ze szkiców, w których Miłosz jest „jednym z”. Oddalenie oznacza tu przejście od tego co indywidualne, wyłącznie Miłoszowe, do tego co wspólne i decydujące o pokoleniowej przynależności poety. To tylko podstawowe gry z tytułem tomiku Miłosza. Podczas lektury Czytelnik dostrzeże ich więcej.

Wydawało się, że *Bliższe i dalsze okolice Miłosza* będą zamykały „książkowy” rok Noblisty. Dwie oczekiwane wcześniej pozycje nie ukazały się jednak w przewidywanym czasie – myślę o trzecim tomie *Poznavania Miłosza* (zapowiadany na sierpień) oraz o kalendarzu życia i dzieła poety *Miłosz i jego wiek* opracowanym przez Agnieszkę Kosińską i Kamila Kasperka (o tej książce planowano rozmawiać w maju podczas Festiwalu Miłosza w Krakowie). Jak dowiedziałam się w Wydawnictwie Literackim, tom *Miłosz i jego wiek* został wycofany z produkcji, natomiast praca zbiorowa pod redakcją Aleksandra Fiuta *Poznavanie Miłosza 3* zostanie wydana w grudniu. Moja książka ukazuje się zatem w bardzo dobrym towarzystwie...

Zbliżający się koniec roku jubileuszowego skłania do podsumowań i refleksji nad miejscem poety we współczesności. Świadomi, jak trudne jest jego dziedzictwo, zaczynamy teraz zadawać pytania:

Czy kanonizacja autora *Traktatu poetyckiego* sprzyja twórczej recepcji jego dzieła, czy też może grozi zamianą go w czczoną skamielinę? Czy status bliski narodowym wieszczom pozwala odgrywać dziełu twórczą rolę we współczesnej kulturze, czy daje punkt odniesienia do krytycznego spojrzenia na literaturę, ale i na dzisiejszą rzeczywistość?³

³ Fragment zapowiedzi dyskusji „Świętość, pomnik, autorytet?”, jaka miała się odbyć w listopadzie w Gdańsku z udziałem Przemysława Czaplińskiego, Andrzeja Franaszka, Cezarego Michalskiego i Krzysztofa Vargi. Cytuję według oficjalnej strony Roku Miłosza: www.milosz.365.pl [data dostępu: 23 listopada 2011].

Ten wielki, niepokorny Miłosz. Póki trwają uroczystości roku jubileuszowego, nie mamy z nim, wydawałoby się, żadnego problemu. Czciemy go, może nawet niekiedy czytamy. A później? Czy poradzimy sobie z nim w latach niejubileuszowych? Czy jego wielkość, komplikacje jego poezji i jego światopoglądu nie sprawią, że odwrócimy się od niego, szukając autorów i autorytetów odrobinę bardziej przejrzystych?⁴

w grudniu 2011

⁴ A. Zagajewski: *Lutnia po Bekwarku*. W: *Miłosz jak świat – szukanie ojczyzny* [dodatek do „Tygodnika Powszechnego” 2011, nr 27].

Nota bibliograficzna

Część szkiców składających się na tę książkę była już publikowana. W niniejszym wydaniu zostały one przejrzane, poprawione i uzupełnione. Podaję miejsca pierwodruków (w kolejności ich ukazywania się):

Żagarystów ucieczki od historii. W: *Poza historią*. Red. J. Lyszczyna, M. Barłowska. Katowice 2006, s. 146–157.

Na marginesach poezji. O teoretycznoliterackich uwagach Czesława Miłosza. W: *Na boku. Pisarze teoretykami literatury?... (szkice)*. Red. J. Olejniczak, M. Bogdanowska. Katowice 2007, s. 17–32.

Strażnicy pamięci. W: A. Szawerna - Dyrszka: *Śmiech katastrofisty. Teodor Bujnicki w kręgu Żagarów*. Katowice 2007, s. 183–196.

Mleko i wino. O motywach „pijanych” i ich tradycjach w życiu i twórczości poetów awangardy wileńskiej. W: *Tamże*, s. 229–246.

O wileńskiej grupie organizacji Pet i jej dzienniku. W: *Dwudziestolecie 1918–1939. Odkrycia Fascynacje Zaprzeczenia*. Red. A.S. Kowalczyk, T. Wójcik, A. Zieniewicz. Warszawa 2010, s. 460–470.

Leśne tropy Czesława Miłosza. „*Postscriptum Polonistyczne*” 2011, nr 1.

Krótką historia pewnej hodowli. W: *Zwierzęta i ludzie*. Red. J. Kurek, K. Maliszewski. Chorzów 2011.

Indeks osobowy

- Abramowicz Ludwik 78
Abramowicz Witold 78
Abramowiczówna Hanna (Graziella) 41, 77, 78, 82, 84, 88
Abramowiczówna Zofia (Ciconia Utilis) 78, 79, 81–83, 86, 87
Aleksander Wielki, zob. Przegaliński Aleksander
Amorek, zob. Bujnicki Teodor
Anczewicz Franciszek, Pranas (Draugas) 96, 126, 127
Andrzejewski Jerzy 100
Arcimowicz Władysław (Kurdesz) 97, 98, 109, 111
Ayer Jerzy 48
- Bachus, zob. Jasienica Paweł
Banowska Lidia 36
Bałowska Maria 134
Baudelaire Charles 65, 68
Berent Waclaw 55
Bieńkowska Ewa 134
B.I. Lard, zob. Bujnicki Teodor
Bilard, zob. Bujnicki Teodor
Billard, zob. Bujnicki Teodor
Blake William 26, 28, 38, 68, 126
Bogdanowska Monika 134
- Borde Martine de 101
Broniewski Władysław 46
Browning Robert 68
Brzozowski Stanisław 50–54, 56, 84
Brzozowski Wiesław (Padło) 96
Bujnicki Bolesław (Widelec) 79, 82
Bujnicki Tadeusz 48, 51, 81, 82, 95, 99, 103, 106, 116, 120, 127, 128, 130–132
Bujnicki Teodor (Amorek, Billard, Billard, B.I. Lard, M. Lidzki, T. Nieścieszko, Traktor) 5, 38, 40, 51, 77–80, 82–84, 86–90, 96–111, 113–115, 117, 120–128, 130, 132, 134
Burek Tomasz 35
Byrski Tadeusz 106, 132
- Cat-Mackiewicz Stanisław 81
Charkiewicz Walerian (Lector) 114
Chlewiński Dionizy 94, 95
Ciconia Utilis, zob. Abramowiczówna Zofia
Chmielowiec Michał 62
Chomski Leopold 50, 79
Czapliński Przemysław 10
Czarnecka Ewa, zob. Gorczyńska Renata
Czechowicz Józef 8, 69, 105, 125
Czczot Jan 94

- Czernik Stanisław 62
Czubek Jan 90, 92, 94
- Dante Alighieri 27
Darwin Charles Robert 21
Daujotyte Viktorija 8
Dąbrowski Wojciech 90, 115
Dickens Charles 124
Domańska Halina 79
Domańska Janina 79
Dostojewski Fiodor 59
Draaisma Douwe 42, 43
Draugas, zob. Ancewicz Franciszek
Drema Vladas 41
Dudek Jolanta 126
Dunin-Horkawicz Janusz 42
Dyakowski Bohdan 19
Dynak Władysław 132
- Ehrenkreutz Cezaria 78
Ehrenkreutz Emilia (Mila) 78, 79, 82
Ehrenkreutz Stefan 78
Eliot Thomas Stearns 68
- Falkowski Zygmunt 109
Fałtynowicz Zbigniew 21
Fiut Aleksander 6, 7, 10, 18, 20–24, 35,
36, 39, 77, 105, 122
Flukowski Stefan 66
Folejewski Jerzy 52
Fouquet Pierre 101
Franaszek Andrzej 7, 10, 49
Freud Sigmund 46, 59
- Galczyński Konstanty Ildefons 99,
115, 118, 119, 125
Gałuszka Józef 116
Garczyński Stefan 113
Głowiecki Jan (Pogromca) 97, 108
Gogolewski Stanisław 101
Gołubiew Antoni (Parametr) 79, 82,
88
Gombrowicz Witold 54, 63, 64, 102
Gorczyńska Renata (Czarnecka Ewa)
6, 22, 39, 65, 77, 122, 127
Górka Olgierd 50, 52
Graziella, zob. Abramowiczówna Hanna
Gromek Joanna 6
Günther Władysław 47
- Had, zob. Zdralewicz Józef
Hałaburda Kazimierz (Marchołat) 89,
97, 102, 108, 109
Heine Heinrich 113
Herbert Zbigniew 69
Herling-Grudziński Gustaw 62
Heska-Kwaśniewicz Krystyna 36
Homer 47
Horacy 99
Hulewicz Witold 113, 114
Hurnikowa Elżbieta 132
Huszczka Jan 105
- Irzykowski Karol 60
Iwaszkiewicz Jarosław 51, 66, 80, 81,
100
- Jacha, zob. Rutski Jan

- Jakowiczowie, rodzina 96
Jakowska Krystyna 82, 84
Jan, św. 86
Janicki Stanisław (Klukwa) 96
Jasienica Paweł, właśc. Leon Lech Beynar (Bachus) 90, 96, 97, 107, 108
Jasiński Bruno 118
Jasiński Stanisław 79
Jedlicka Wanda 99
Jeffers Robinson 27
Jeź Teodor Tomasz, zob. Zygmunt Miłkowski
Jędrychowska Anna 90
Jędrychowski Stefan (Robespierre) 89, 90, 98, 107, 108
Jędrzejewski Tomasz 7
Jung Carl Gustav 59
Jusewicz-Kalter Ewa 42
- K**
Kasperek Kamil 10
Kawafis Konstandinos 65
Kępiński Antoni 99, 102
Klukwa, zob. Janicki Stanisław
Kłosowska Nika 123, 126, 127
Kolatorowa Marta Aluchna 109
Kolbuszewski Jacek 132
Kompielska Anna 109
Kopernik Mikołaj 81
Korabiewicz Waław 97, 98, 102, 109
Korsak Włodzimierz 19, 39
Kosętka Halina 50, 52
Kosińska Agnieszka 10
Kowalczyk Andrzej Stanisław 134
Koziołek Ryszard 54
- Krakowiak Małgorzata 7
Krasicki Maciej 69
Kridl Manfred 57
Król Jan Andrzej 62
Król Piotr 90
Krynicky Ryszard 68
Kryszak Janusz 77
Kuczyński Aleksander (Oleś) 96
Kunat Weronika 18
Kurdesz, zob. Arcimowicz Władysław
Kurek Jacek 134
Kwiatkowski Jerzy 105
Kwietkauskas Mindaugas 8
- L**
Landfisz Zygmunt 102, 109
La Tour du Pin Patrice de 68
Lechoń Jan 80
Lector, zob. Charkiewicz Walerian
Leleweł Joachim 78
Leopardi Giacomo 84
Lermontow Michaił 113
Leśniewski Czesław 107
Lidzki M., zob. Bujnicki Teodor
Linneusz Karol 19
Loris-Mielikow Michaił 30
Lowell Robert 68
Lyszczyna Jacek 134
- Ł**
Łoziński Teodor 90, 93, 94
- M**
Macdonald Dwight 125
Mackiewicz Józef 123
Mackiewicz Stanisław, zob. Cat-Mackiewicz Stanisław

- Maeterlinck Maurice 84
 Maj Bronisław 68
 Majewski Erazm 24
 Makowiecki Andrzej Zdzisław 125
 Maliszewski Krzysztof 134
 Mallarmé Stéphane 65
 Małunowiczówna Leokadia 79
 Marchoń, zob. Hałaburda Kazimierz
 Marek, św. 27
 Marks Karol 52, 59
 Maśliński Józef 52, 62, 89, 105,
 112–114, 130
 Michalski Cezary 10
 Michnik Adam 122, 130
 Mickiewicz Adam 36, 92, 94, 127, 128
 Mikułko Anatol 102
 Miła, zob. Ehrenkreutz Emilia
 Miłkowski Zygmunt (Teodor Tomasz
 Jeź) 77
 Miłoz Janina (Janka) z d. Dłuska 100
 Miłoz Oskar 8, 18, 20, 65, 67, 68
 Miłozewicz Miłoz Hrehory 18
 Mołotow Wiaczesław Michajłowicz,
 właśc. Wiaczesław M. Skriabin
 131
 Morawiec Elżbieta 49
 Myszkowski Krzysztof 77
- N**
 Nałkowska Zofia 55
 Nansen Fridtjof 30, 31
 Neruda Pablo 68
 Neuger Leonard 54
 Nieściszko T., zob. Bujnicki Teodor
 Nietzsche Friedrich 59
- Nowaczyński Adolf 115
 Nowodworski Gustaw 79
 Nowodworski Witold 79
 Nycz Ryszard 35
- O**
 Okulicz-Kozaryn Radosław 89, 90,
 106
 Olejniczak Józef 7, 36, 134
 Oleś, zob. Kuczyński Aleksander
 Orzeszkowa Eliza 78–80
- P**
 Padło, zob. Brzozowski Wiesław
 Parametr, zob. Gołubiew Antoni
 Pasierski Emil 7
 Pawlikowska Maria 49
 Pietraszkiewiczówna Stanisława 91
 Piłsudski Józef 78
 Pirmas Aron (Ariel), pseud. 101, 113,
 115, 117
 Pogromca, zob. Głowecki Jan
 Przegaliński Aleksander (Aleksander
 Wielki) 82, 86, 87
 Przybyszewski Stanisław 125
 Pterodaktyl, zob. Stomma Stanisław
 Putrament Jerzy 7, 52, 102, 105, 115
- R**
 Reid Thomas Mayne 17, 19, 20, 38
 Reymont Władysław 55
 Ribbentrop Joachim von 131
 Robespierre, zob. Jędrzychowski Stefan
 Rodziewiczówna Maria 19
 Romanowski Andrzej 106
 Rudnicki 98
 Rusinek Michał 116

- Rutski Jan (Jacha) 79
Rymkiewicz Aleksander 102, 105, 117
- Schopenhauer Arthur 28
Sienkiewicz Henryk 5, 47–56, 78, 84, 132
Skoczek Tadeusz 129, 131
Słonimski Antoni 47, 58, 80
Sommer Piotr 68
Sosnowski Stefan 97, 98, 102, 109
Spectator, pseud. 53
Srebrakowski Aleksander 96, 108
Staff Leopold 109
Stala Marian 68
Stankiewicz Halina 133
Stawiarska Agnieszka 6
Steiner George 59
Stern Anatol 99
Stępień Tomasz 98
Stomma Stanisław (Pterodaktyl) 77–82
Stradecki Janusz 99
Swedenborg Emanuel 27
Szabłowski Witold 9
Szawerna-Dyrszka Anna 121, 134
Szekspir William 64, 68
Szreder Leon 52
Szyma Tadeusz 48
Szymański Wiesław Paweł 105
Szymik Jerzy 7
- Święcicki Ignacy 79
Święcicki Józef 79
- Tarnowska Maria 48, 122
- Teodorowicz-Hellman Ewa 54
Toporowski Marian 99
Traktor, zob. Bujnicki Teodor
Tramer Maciej 46
Trościanko Wiktor 123
Tubielewicz Mattsson Dorota 54
Tuwim Julian 80, 98, 99
- Ursel Marian 132
- Varga Krzysztof 10
- Wakar Krzysztof 20
Wat Aleksander 118
Wązyk Adam 66
Whitman Walt 68
Wiernikowski Jan 92
Wierzyński Kazimierz 80, 109
Widelec, zob. Bujnicki Bolesław
Wilde Oscar 84
Witan Marcin 7
Witkacy, zob. Witkiewicz Stanisław Ignacy
Witkiewicz Stanisław Ignacy (Witkacy) 48, 55, 66, 118, 125
Wostrotin, poseł do Dumy 30
Wójcik Tomasz 134
Wypych-Gawrońska Anna 132
Wysz, zob. Wyszomirski Jerzy
Wyszomirski Jerzy (Wysz) 114
- Yeats William Butler 68
- Zagajewski Adam 11

- Zagórski Jerzy 62, 89, 90, 105, 109, 110, 115, 131
Zagórski Stefan 90, 110, 111, 115
Zaleski Marek 110, 111, 118, 119
Zan Tomasz 41, 78, 92–94
Zdralewicz Józef (Had) 96
Zeler Bogdan 36
Zetef, pseud. 52
Zgorzelski Czesław 36
Zielińska Marta 92
Zieniewicz Andrzej 134
Żygulski Kazimierz 116

Redakcja
Iwona Gralewicz-Wolny

Projekt okładki i szaty graficznej
Zenon Dyrszka

Sfinansowano ze środków Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Copyright©by
Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN 978-83-61061-73-1

Katowice 2011

Skład i łamanie:
Wydawnictwo
Agencja Artystyczna PARA
ul. Chorzowska 73A, 40-101 Katowice
tel.: 32 258 70 85
e-mail: parawydawnictwo@wp.pl

Wydanie I